

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

☀ X O X ☀

Resande äro Herr Nils Peter Fucht, Herr Johan Fridric Zachrisson och Herr Lars Cervin, allesamt man från Stockholm, och boende på 3 Kemmare: liksom Herr Prag ifrån Holland.

Småfäker.

Indifferent.

Sådant är vår werlds maner:

Man belev,
Hwad som efter smak ej ster.
Uti kläder och i mat
Blir jag flat,
Och får hat,
Om jag ej kan föra stat;
Men hwad mer?

Shys jag glad och lustig gå,
Wil man spå:
Jag lär det betala så.
Ser man mig wid ångsligt mod,
Är min blod
Intet god,
En förskämb och grumlig flod:
Men hwad då?

Är jag puffsad för och bak,
Och går rak,
Strax är jag et storsunt wrak.
Om jag ingen ting förstår,
Smutsig går,
Tar en tår,
Strax jag äsna heta får:
Men stor sak!

☀ X O X ☀

No 36. 782

Götheborgska Magasinet.

Den 3 September 1759.

Samtal inellan J. och Elias i Näs.

Önödigt at beskrifwa anledningen til detta Samtal. Nog, at ämnet rörer Warbergs = Historien, och innehåller några så rara, som nyttiga, upmärker. Jag wil utmärka mig med Bokstafwen J, och min Läromästare med E. Läsaren bör weta, at Samtalet passerat i Näs, en gård utmed Hafwet, och et liter stycke södwest ifrån Nyby belägen.

J. God dag, Fader Elias! sedan jag länge fördjupat mig i Latin, och stört andra, så mycket jag kunnat, i samma höglärda djup, kommer jag ändteligen, friskt ifrån all både kärlek och hat til barbarismer, såsom farliga klippor för Lärdoms Jökare, at anlita en hederlig och bewandrad Skeppare om all den wisdom, som en bedagad försarenhet och hemmastadda Insigter medföra.

E. Min Herre skal wara wälkommen! Utan at begripa Desß östundan, och än mindre tilwälla mig några Kunstoper, är jag likwäl färdig, at tjena med hwad jag kan. En pipa Tobak at börja med?

J. Det är mera rök af Er lärdom, än Tobak, min Käre Elias, som ledsagat mig öfwer Dawadet, och förbi Reswet genaste wägen til Näs. Kan jag utan de förtörna Er, wandra ut til stranden, och upresa Er en tilbörig Catheder?

E. Med

E. Med förlof, at ta eldtyget med mig, och wäcka up den gamla gnistan af Förstånd, hwilken beklageligen slocknat.

J. Krus och Complimenter ware borta! Fader Elias, huru gammal är denne sanden, och när kommo desse stenar hit?

E. Den frågan är icke så gen, at swara på, M. S. Sanden och stenen är förmodeligen Skapad: är det icke så? Och då är han ju lika gammal med werlden.

J. Lika mycket, min Gubbe, om sanden icke är Skapad, sådan som han här ligger, har han årminstone kommet til af Skapade ämnen. Moses och Linnäus kunna ändå förlikas. Men frågan är, eller war i min mening, om sanden är gammal på detta ställe?

E. Där den gårdsgården står i sommar, och faller i vinter, war intet sandkorn i min ungdom, men et kersty = = =

J. Det har jag hört, utan at waret så nära wid platsen. Jag får och lyckönska Er til et Intag, hwar med en blid himmel och wälvillig natur gynnat den ärlige Elias i Näs. Men är ingen mögelighet, at efterterapa Naturen, och winna flera dylika stycken ur Hafwet?

E. Fördärweliga Girighet! är nu fasta landet förlitet? Doch lika mycket: det är ingen synd at Finna jord och haf. Hela sanden wid hafstranden kan i min tanke göras fruktbar. Denna widd utmed Näs, och Nordwestra sidan af Getterön, hela reddan wid Ladugården, wid Gärdet och Kohagen, hela stranden från södra led til Slottet, består af en sand, hwilken har leran strax under sig, och ligger hela sommaren torr. Hwar finnas de länder i Holland, i Hoffen, eller

eller annorstådes i werlden, som kunna så öfwerflöjas af hafwet, och åter utfättas för sol-hetan? Om gode Hushållare lägga med kostnad an dammar, i samma affigt; hwad företräde winner icke en strand-ång, uti fetare bete, genom det osägeligen fruktbara saltwatnet? Får jag med dessa tankar följa sanden at Apelmik, södra Näs, Galtebäck, Uttersö, ja, ända til Falkenberg, och vidare?

J. Tankarne äro alltid tulfrie: jag wil och tro, at edra förslag äro grundade. Men hwarföre griper icke en Elias i Näs sig an, at taga in på de Deconomiske Segerwinnares wis, et stycke land, och winna ur Hafwets händer en udde, som gjorde honom odödeligare i wåra tankar, än alla de Sjöresor, han gjort?

E. Hafwet är jag wan at strida med; och woro wågornas utslag det enda, som södrade upmärksamhet; hade jag kanske årolystnad nog, at blifwa Necken lik, som härjar än i det wåta, än på det torra. Men jag äro gammal; hwad behöfwer jag, oroa hafwet ända til dödstunden; Hafwet, som gifwet mig söda hela min lifstid igenom?

J. Det låter höra sig; och Er Hushållning angår mig ej så noga. Men, Fader Elias, säg mig, innan jag lemna sanden, med hwad medel J förlöft at stässa flugsandem? Hwad tyckes Er om sandhafren?

E. Sandhafren eller, som han kallas af oss, sandtrollan brukas med fördel på sina ställen, men härom tving håller man sig wid Längen. Bråker Hafwet med Westan-stormar och grundis sanden in på landet; så kastar det och in Längen, hwarmed han botas. Jag öde ej begära, at wårten lemnas på stranden, dit han fluter, at betäcka sanden, som då torde blifwa liggande. Både

Wåde Sanden och Tången, är of för nyttiga, at wårde löfas. **Knap-tången** (icke wet jag huru Gråslåfare kalla denna örten) tjänar obeskrifweligen wål til gödsel; han är fet, rutnar svart, och föres til den ändan i högar, där han ligger 2 til 3 år. Därpå frös han på jorden, som är och blifwer därigenom allför härande. Gråstrången är ock god. Allmogem hemtar honom, at därmed rygga sina Hus, täcka sina stuger, och strö under Hästarne, hwarigenom Hästegödslen blir nästan så god som Färegödslen.

J. Som jag finner, får hon nödig kyla af den runda nåde och sammanblandade Hafswårten. Men nog talat om sand: hwad har Gader Elias at säga om stenen, som Hafwet upkastar? Det är ju onkeligt, at stenarne i Warbergiska stranden ligga högre, än för 30 år tillbaka. Antingen faller nu watnet öfwer wanligheten, eller kastas stenarne up: hwilket skal man tro?

E. Wit Herren tro mig, och hwad jag uplesmat här på stranden; så sätt Er på Hästen, och rid ut i Hafwet at stycke.

J. Detta kallar jag, at gå i Schole hos Sjöfaren. Tänk, om jag drunknar i konsten. Nu är jag ju mellan Nås och den: här ligger gråsten och Klapperssten at låsa öfwer et helt år.

E. Jör 30 til 40 år, M. H. säg ingen af dessa stekar här: selfwe sanden, som stenen ligger på, war lika öfhatig: hele botnen bestod af Lera. Kan Herren tro, jag har self undertiden sedt, huru stenen kommer flytande långa stycket ut från Hafwet?

J. Deimmetlighet, som och gae mig tilsändas annars är det lue med mig: Jag stupar af hästen, och faller bus i Sjon af föge. Min stackars Elias, huru är det möjligt, at stenen flyter?

E. Om och huru wida det är möjligt, eller icke, det må Herren och de lärde se sig om: Men en wærlig sanning är det; ja, det wisnar både jag och Elias.

J. Blir då stenen lättare, än den Wattu-cuben, han trycker?

E. Utan at bry mig med Edra Cuber, begriper jag saken, och därmed åtnöder jag mig. Herren skal weta, at Knap-tången wårer på stenen, en wårt, hwilken wi strandboar se dageligen. Denne tången wårer ganska bred, och det är ej underligare för mina ögon, at se stenen flyta i följe med Knap-tången, än at blifwa wårse en sten, som flyter på et bråde.

J. Förklara denna gåtan något närmare.

E. Ute på stenbotnen wårer grundis ner i botnen öfwer med stenarne; då watnet flyter rent öfwanföre.

J. Samma hånde wid Larefisket i Åsbro förtedden winter. Isen frös i botnen kring om stenarne, som stora Dalg-kringlor.

E. Om sidwintren wid Wårfru-tiden blir denne Isen lätt, och flyter up.

J. Huru är det möjligt?

E. Är det icke nog, at Isen flyter up, och stenen följer med, såsom fastfrusen i Isen? Därpå drifwer Westanwådet, med wår Herres tillåtelse, stenen at land. Är något däremot at påminna?

J. Det måtte wara stora Is-planfor, som buret fram desse stekar.

E. Lapri: jag skal wisa Er här strax en sten, som Isen flyttat 2 goda samnar från sit ställe. Han ligger här i strandkanten: låt oss rida til honom.

J. Denne är efter ögnmättet 3 alnar lång, och 2 goda 2 alnar tjock, ja wål så hög öfwan sanden. Är denne flyttad hit af Isen?

E. Utan

E. Utantwifel: och som jag menar, hänger säfen så tillhopa. Wid lägre watten har Isen fruset ner i botnen: åter stiger sjön, och Isen lossnar wid grundens, utan at släppa sin innefattade sten. Därpå stöter westerstanwädrer til, Isen får starka pådrare, och kastas in på stranden: ändteligen går det frusna saltet i watten, och stenen ligger qwar.

J. Där ha wi då all denne Klappersten, och på detta sätt undrar jag ej öfwer ändringar, som wid stranderna märkas. När Hafwet tillwäller sig så mycket myndighet på fasta landet, hwad är då billigare, än kräfte in någon landsände på det sammans befostrad tillbaka?

E. Et Fartyg förolyckades härpå redden en gång, och Herren må tro, at jag anteknade stället i min Närnesbof. Det stötte här ute på Färnyet; men softe jag icke länge efter Ankaret, innan jag ramnade det samma? Ändteligen fiske jag up det et stycke närmare hit? Det hade samma öde med stenen. Så förändras alla ting Inunder hellswe månens ring.

J. Nå, tack för god lärdom, min Gubbe. Här jag tillika den förmännen, at J följeh mig förbi Kefwet i Sawadet, så bliv min förbindelse så mycket större.

E. Det skal jag göra, och med samma möda wisa Herren Inloppet för Fartygen, när staden stod wid Labugården.

J. Det wore jag nyfiken at se: men, lärdbaste Ellas, swara mig uppå en fråga: Kommo Spanjesfararne fram den wägen? Eller männe Seglatsen warer mindre betydande wid Nyby?

E. Herren skal så se, at djupet har ingen nöd; men passaden är förträng imellan bägge stennurarne för Spanjesfarare.

J. Således får jag då minsta min gamla högening, och sänka det höga wärde, jag haft för Nybys härlighet?

E. Nej, Herren skal undgå den förtreten. Här ligger en hamn $\frac{1}{4}$ mil ifrån Nyby strax här bort om, som heter **Farehamn**, i grannskap med Enefår. Sic gingo de större Skeppen, och lågo här i all trygghet. Wil Herren tro, at om Warbergs hamn en gång aldeles går ut, och Getterön blir en Halv; så blir Näs, detta lilla Näs, som jag bebor, Huswudstaden i Halland.

J. Det wil jag ej ogera tro, om så är. **Farehamn**? Undersigt, om den icke har sit namn af de bekante Hallänste Farare. Men et ord ännu: Fördes godset på areln ända til Nyby från Farehamn hela fjerdingwägen?

E. Ja, Herre; och til större wisshet, synas ännu sporr och qwarleswor efter wägen.

Witterlekar.

Sedan någre gode wänner under en orwungen och behagelig Sommar, ro och sammanwara på landet, hade uprest på et högt berg en stor wård af sten, med en hög spira och flagg på tappen; blef Minnesteknet af sällskapet i hast inwigt med följande lof: och tacksamhets Orwåde:

Til heder för vår Wård och gunstiga Wårdinna, Har man på detta berg uprest en Minnes-wård: Wi af et tackfamt bröst of Deras gunst påminna, Och glömme aldrig bort vår ro på Deras gård:

Där

Där lyser alt hvad takt och ljusligt man må falla,
 Där syns Naturen i sin aldrastörsta pragt,
 Där tjuvar foglars sång, där hör man echo falla,
 Cupido sjelf har lust at bruka här sin magt:
 Här ses Herdinnor i de blomster-rifa dalar
 At menlös ro och lek sin lefnad ofra opp:

Man hör, hur Herden här om kärlek menlöst talar,
 Hur ömt hans hjerta är och huru ljust hans hopp,
 I dessa parker är all ro man wil begära,
 Och just et Paradis på denna lilla D.

Monarcher kunde här i nöje, lust och ära,
 Wist lefwa långa dar, omsider nögde dö.

Men hvad som orten glans och största ära gifwer,
 Är selskve Herren med Desj hederwårda Fru,
 Han altid wänlig Wård mot sina Gåster blifwer,
 Och Fruen gör just som Han, så altid liksom nu.

Ly lefwe Detta Par, om Himlen så behagar,
 Et långt och kungligt lif til släkt och wänners fröjd,
 At wi om femti år och många nögda dagar
 Må åter bygga opp en Wård på samma högd.

Understrifwet

¶

A. N. F. L. M. J. G. W. K. W. F. A.

Epigramma.

Errat homo primus; quantumvis integer, errat.
 Scilicet & peccat, si prius errat, homo.
 Nos quoque posteritas peccavimus: alea jacta est.
 Utque caput, poenas sic luit omne genus.
 Optat homo recipi; sumus omnes, ecce, recepti.
 Nosne magis cari, quam Deus Ipse, Deo?

Hwad Nytt i Staden?

den 3 September 1759.

Kundgörelser.

Om någon har en lantägendom, någorlunda stor,
 Om utarendera til en pålitelig Man, som utfäster sig åf-
 wen at ställa behörig borgen, om så åskas; tåckes han
 sådant hos Cancelli-Waktmästaren i Göttheborg an-
 gifwa.

Ännu finnas 3 Sillebodar lediga på Köpmansga-
 tan, och en Wind, hwarom mera tillförene.

Esterlyses en bortstulen Järnstång och Haspa, lig-
 gande öfwer en Källare-lucka. En släng af stängen
 länkas åt Tjuswen, men hederlig wedergållning at den,
 som återstallar detta omisteliga gods, och därom un-
 derrättelse lemnar på Trycket.

Den 27 sistsledne Augusti börjades de almäna Fö-
 reläningarne på Gymnasium och i Scholen härstädes.

Om någon af Stadens, eller Stiftets, Ungdom har
 mindre förtroende til egen Språk-kunnighet; står bå-
 de min Skrubb- och Slåthöfwel den samme til tjenst.

At sluta af en hop ostådade Kundgörelser, som jag sådt
 om händer, kunde jag utanwifwel wänta mig den

öran, at så, jämte de yngre Stadens Juwänare, män-
 ne bokaste Man til Privatister.

Et godt och wälbeläget Hus, med öfwer- och Un-
 der-rum, item Källare och Bryggghus, m. m. stående

på enkel Tomt, angifwes til salu. Huset är wäl be-
 skiltet, och wäntar Köpare, som underrättas om Säl-
 are, Pris och Fardag hos Tygstrifwaren Aikerman.

På